

Nr 2.*Utlåtande i anledning av verkställd granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning.*

För den enligt § 42 mom. 2 riksdagsordningen lagutskott åliggande granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning ha båda kamrarna till lagutskott hänvisat militieombudsmannens vid innevarande riksdag avgivna berättelse angående militieombudsmansämbetets förvaltning under år 1953.

Första lagutskottet, som verkställt granskningen, har för ifrågakvarande ändamål från militieombudsmansexpeditionen mottagit dels de diarier, vilka år 1953 förts i nämnda expedition, dels protokoll över militieombudsmannens inspektioner under året, dels ock expeditionens registratur för samma år. Därjämte ha på särskild begäran handlingarna rörande vissa av militieombudsmannen handlagda ärenden hållits utskottet till handa.

Över den numera fullbordade granskningen får utskottet härmed avgiva utlåtande.

I ämbetsberättelsen meddelas till en början, att militieombudsmannen Erik Anton Wilhelmsson begagnat sig av semester under tiden den 3—den 23 maj och den 27 juli—den 22 augusti. Jämlikt 17 § första stycket i instruktionen för militieombudsmannen har militieombudsmansämbetet under ifrågakvarande tider föreståtts av den av riksdagen för militieombudsmannen utsedde ställföreträdaren, hovrättsrådet Karl Hugo Henkow.

Inspektionsresor ha av militieombudsmannen företagits till Jönköpings, Göteborgs och Bohus, Skaraborgs, Kristianstads samt Hallands län, varjämte militieombudsmannen för inspektion besökt vissa truppförband i Stockholm med omnejd. Vidare har militieombudsmannen företagit särskild inspektion av Svea ingenjörkår med avseende å vissa hos militieombudsmannen påtalade brister i hygieniskt hänseende beträffande förlägningsförhållandena vid kåren. Under tid då militieombudsmannen åtnjutit ledighet har tjänstförrättande militieombudsmannen Henkow företagit inspektionsresor till Örebro län och Skaraborgs län, varjämte tjänstförrättande militieombudsmannen i Stockholm med omnejd för inspektion besökt vissa truppförband.

Vid inspektionerna av truppförband har uppmärksamhet särskilt ägnats rättsvården därstädes, beskaffenheten av byggnader med tillbehör och deras lämplighet för avsett ändamål, förlägningsförhållanden, mathållning, sjukvård, personalvårdsverksamhet, vården av intendentur- och tygmateriel, anordningar i samband med förekommande verkstadsdrift samt planläggningen av luftskydd. Besök ha avlagts i militärhäktena vid förbanden. Granskningen av de judiciella handlingarna vid förbanden har omfattat

disciplinmålprotokoll, tillrättavisningsförteckningar och andra handlingar som ha avseende å den militära straff- och processlagstiftningen samt därtill anknytande föreskrifter. Vid besök å förbandens sjukhus ha sjukredovisningshandlingarna granskats. Granskning har vidare skett av handlingar rörande upphandling och redovisning av materiel av olika slag ävensom av räkenskaper för marketenterirörelser, varjämte förskottsmedel inventerats. Militieombudsmannens besök vid domstolar och åklagarmyndigheter ha avsett inspektion av handläggningen av militära mål. Vid inspektionerna har militieombudsmannen i regel biträttts av byråchefen och byrådirektören vid militieombudsmansexpeditionen samt en intendentur- och en tygsakkunnig officer.

Över de under år 1953 handlagda ärendena lämnas i ämbetsberättelsen följande översikt:

»På sätt militieombudsmannens ämbetsberättelse till 1953 års riksdag utvisar kvarstodo vid början av år 1953 från år 1952 balanserade ärenden till ett antal av 69

Under år 1953 ha tillkommit ärenden till följande antal:
enligt allmänna diariet 732
enligt hemliga diariet därutöver 3

Sammanlagda antalet ärenden, som förelegat under år 1953, har alltså utgjort 804

De ärenden, som tillkommit under år 1953, ha utgjorts av:
ärenden inkomna från myndighet 19
ärenden uppkomna genom klagomål eller andra framställningar från enskilda 100
ärenden uppkomna vid inspektioner eller eljest i samband med militieombudsmannen åliggande granskning 590
militieombudsmannens organisations- och förvaltningsärenden m. m. . . 26
Summa 735

Av de från år 1952 balanserade 69 ärendena utgjordes 9 av ärenden som inkommit från myndighet, 22 av ärenden som uppkommit genom klagomål eller andra framställningar från enskilda samt 38 av ärenden som uppkommit vid inspektioner eller eljest i samband med militieombudsmannen åliggande granskning.

Till behandling under år 1953 ha alltså förelegat 28 ärenden som inkommit från myndighet, 122 ärenden som uppkommit genom klagomål eller andra framställningar från enskilda, 628 ärenden som uppkommit vid inspektioner eller eljest i samband med militieombudsmannen åliggande granskning samt 26 organisations- och förvaltningsärenden m. m., tillhoppa 804 ärenden.

Av dessa 804 ärenden ha
till annan myndighet överlämnats 5
utan åtgärd avskrivits 26

på grund av återkallelse avskrivits	4
efter vederbörandes hörande eller eljest verkställd utredning avskrivits	287
på grund av att klagande erhållit gottgörelse eller rättelse eljest vunnits blivit avskrivna	61
föranlett åtal	4
föranlett åtgärd för disciplinär bestraffning	2
föranlett framställning till Konungen eller till departementschef (varav 9 icke avslutats)	16
föranlett annan åtgärd	309
och voro vid 1953 års utgång	
under utredning	85
på militieombudsmannens prövning beroende (utom ovannämnda 9 icke avslutade ärenden)	5
	<hr/>
	Summa 804

Av hela antalet under år 1953 till behandling föreliggande ärenden (804) ha sålunda under året slutbehandlats 705 och till år 1954 balanserats 99.

Av anhängiggjorda åtal och därmed jämförliga åtgärder (för disciplinär bestraffning)

voro vid 1953 års början ännu icke slutligt prövade	2
anhängiggjordes under år 1953	4
	<hr/>
	Summa 6

Av dessa åtal och därmed jämförliga åtgärder

blevo under år 1953 slutligt prövade	6
voro vid 1953 års utgång på prövning beroende	0
	<hr/>
	Summa 6»

Under den ovan intagna översikten anföres i ämbetsberättelsen följande:

»Av militieombudsmannen handlagda ärenden, som rört missfirmelser eller annat olämpligt uppträdande i tjänsten, ha under årens lopp icke sällan offentligen blivit föremål för särskild uppmärksamhet, vilket alltemellanåt även gällt fall där förseelsen varit att bedöma såsom jämförelsevis ringa. Detta har föranlett antaganden att ärenden av sådan art skulle i förhållande till andra ärenden vara påfallande talrikt förekommande. Ett sådant antagande är icke befogat. Sålunda har en genomgång av de under år 1953 till behandling föreliggande ärendena, uppgående till 804, visat att därav endast 24 avsett klagomål över missfirmelser eller annat olämpligt uppträdande. Av dessa 24 ärenden ha 3 föranlett åtal eller disciplinär bestraffning, 6 föranlett erinran om begånget fel och 12 blivit avskrivna, därav 7 efter verkställd utredning, 3 utan att någon utredning verkställts och 2 sedan klaganden återkallat sin anmälan. Återstående 3 ärenden äro ännu icke avslutade.»

I anslutning till den sålunda gjorda undersökningen har i en vid ämbets-

berättelsen fogad sammanställning jämväl redovisats dels vad de till behandling under året föreliggande 122 ärenden (se ovan), som uppkommit genom klagomål eller andra framställningar från enskilda, överhuvudtaget avsett och dels vilka olika kategorier klagandena tillhört.

Förutom ovannämnda sammanställning över viss grupp av ärenden upptager ämbetsberättelsen såsom bilagor:

redogörelse för anhängiggjorda åtal och därmed jämförliga åtgärder,

redogörelse för vissa ärenden, som icke föranlett åtal eller därmed jämförlig åtgärd,

redogörelse för vissa framställningar, som av militieombudsmannen gjorts till Konungen, samt

redogörelse för yttranden, som av militieombudsmannen avgivits till Konungen eller till departementschef.

I redogörelsen för vissa ärenden, som icke föranlett åtal eller därmed jämförlig åtgärd, ha i huvudsak medtagits sådana ärenden vilka på grund av de däri föreliggande spörsmålen ansetts ha intresse utöver de enskilda fallen.

I redogörelsen för framställningar till Konungen omförmälas tre av militieombudsmannen till Konungen avlätna skrivelser, nämligen

den 9 april 1952 angående skyldighet för domstol att i vissa fall lämna meddelande om skadeståndskrav i trafikmål;

den 11 mars 1953 angående meddelande av föreskrifter rörande löneavdrag för förvarsarrestant;

den 3 december 1953 angående behov av bestämmelser till förebyggande av att tryckfrihetsförordningens föreskrifter om allmänna handlingars offentlighet åsidosättas genom användande av handbrev.

Fem av militieombudsmannen under 1953 i anledning av remisser avgivna yttranden återgivas, nämligen

den 13 februari till statsrådet och chefen för försvarsdepartementet i anledning av remiss av försvarets personalbehandlingsutrednings betänkande angående militärpsykologi och personaltjänst;

den 30 september till Konungen i anledning av remiss av framställning angående utgallring av handlingar hos tygstationerna och hos signalverkstaden i Sundbyberg;

den 30 september till Konungen i anledning av remiss av framställning angående utgallring av vissa vitsord och klassificeringslistor hos myndigheter lydande under chefen för armén;

den 30 oktober till Konungen i anledning av remiss av försvarets samarbetsutrednings betänkande »Förband och bygd»;

den 5 december till Konungen i anledning av remiss av straffrättskommitténs betänkande med förslag till brottsbalk.

Det sakregister, som var fogat vid den till 1953 års riksdag avgivna ämbetsberättelsen, har nu utökats till att avse jämväl de ärenden vilka redovisats i innevarande års berättelse.

Utskottet. Vid den granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning, som utskottet grundlagsenligt förehaft, har icke någon anledning till anmärkning förekommit, vilket utskottet härmed för riksdagen anmäler.

Stockholm den 3 februari 1954.

På första lagutskottets vägnar:

EMIL AHLKVIST.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Ahlkvist, Lodenius, Björnberg, Göransson och fru Wallentheim;

från andra kammaren: herrar Lindberg, Gustafsson i Borås, Johansson i Norrfors, Hedqvist, Norrby, Jacobsson i Sala och Fröding.